

Ковандра Анна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Ялова Оксана

Володимирівна, доцент кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ «ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ДЕТЕКТИВ» ТА «СЛІДЧИЙ»

Останні часи Україна переживає серйозні зміни. Девальвація моралі та загальний занепад людських цінностей є підґрунтями злочинності, її нових проявів та, відповідно, нових методів боротьби з нею з боку правоохоронних органів. Так з'являються нові реформи, в результаті яких створюються нові учасники кримінального провадження.

Значимо, що ефективність, якість та дієвість кримінального провадження як раніше, так і сьогодні, безпосередньо залежить від професійності та майстерності осіб, які здійснюють розслідування і розкриття кримінальних правопорушень.

Використовуючи міжнародний досвід, в правоохоронних органах пострадянських країн з'являються інститути детективів. Їх ідея полягає у створенні універсальних поліцейських, на яких покладатиметься обов'язок здійснювати увесь спектр процесуальних дій, спрямованих як на виявлення, так і на розслідування кримінальних правопорушень.

Метою статті є дослідження значення понять «детектив» та «слідчий».

Першою серед країн пострадянського простору, що запровадили досвід функціонування детективів, є Грузія. Доцільно зауважити, що в Міністерстві внутрішніх справ Грузії взагалі ліквідовано інститут слідчого. Зокрема, ліквідовано посади оперативно-уповноважених карного розшуку [1].

У січні 2017 року Національною поліцією України спільно з міжнародними партнерами було розпочато пілотний проект на базі Бориспільського відділу поліції Київської області, який об'єднав функції слідчих та оперативних працівників під єдине

підпорядкування. Таких новостворених осіб прийнято було іменувати «детектив». Потім цей проект було поширено ще на вісім областей.

Для широкого загалу це були «поліцейські детективи», але в наказі, яким впроваджено цей проект, їх іменують слідчими, яким доручено виконання слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, а отже, на сьогоднішній день такі особи виконують дві функції одночасно та є універсальними співробітниками.

З вище викладеного, прослідковується ототожнення значення термінів «слідчий» та «поліцейський детектив».

Задля вирішення порушеного питання, пропонуємо порівняльний аналіз термінів «слідчий» та «детектив».

Згідно з пунктом 17 частиною другою статті 3 КПК України (далі – КПК України) слідчий – службова особа органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу ДБР, органу Державної кримінально-виконавчої служби України, підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю НАБУ, уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень [2].

Вбачається, що під класичне значення поняття «слідчий» підпадають і детективи, що в свою чергу, суперечить етимологічному та емпіричному розумінню поняття «детектив». Так, Л.Д. Удаловою висловлено думку стосовно заміни терміну «детектив» терміном «слідчий» [3].

Згідно з частиною другою статті 40 КПК України, слідчий, зокрема, уповноважений проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії; доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам [2].

Відповідно до статті 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді, суду і запити повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів [4].

В історії сучасної правової системи України перша згадка про детективів з'явилась із прийняттям Закону України «Про Національне антикорупційне бюро», де зазначено, що до структури управлінь Національного антикорупційного бюро можуть входити, зокрема, підрозділи детективів, що здійснюють оперативно-розшукові та слідчі дії [6].

Таким чином, одночасно із наданням права слідчому самостійно проводити оперативно-розшукові дії, законодавцем уповноважено останнього доручати проведення цих дій оперативно-розшуковим підрозділам, які зобов'язані виконувати доручення слідчого, які водночас підпорядковуються йому при здійсненні окремої слідчої розшукової дії.

На відміну від слідчого, який уповноважений надавати доручення на проведення оперативно-розшукових дій, обов'язок детектива Національного бюро полягає у самостійному проведенні не тільки слідчих, а й оперативно-розшукових дій.

Отже, з аналізу КПК України та низки законодавчих новел, вбачається отожднення термінів «детектив» (зокрема, «поліцейський детектив») та «слідчий» не тільки в емпіричному, а й в етимологічному значенні, які на нашу думку не є тотожними. Для розмежування та інкретизації цих термінів варто внести зміни до КПК України та інших законодавчих актів з метою нормативного визначення поняття «детектив» («поліцейський детектив»), адже, як зазначено Європейським судом з прав людини, основною у групі вимог до визначеності законодавства, є вимога чіткого формулювання правової норми, оскільки «...норма не може розглядатися як «право», якщо її не сформульовано з достатньою точністю» [5]. Дійсно, чіткість, зрозумілість, однозначність та відносна конкретність норми є запорукою її належного тлумачення і, відповідно, реалізації.

Список використаних джерел

1. Черней В. В. Перспективи подальшого реформування органів досудового розслідування в системі органів Національної поліції України // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ № 3 (100). 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/241/1/1.pdf>.

2. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітня 2012 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Удалова Л.Д. Кримінальна процесуальна діяльність національного антикорупційного бюро України // Вісник Академії адвокатури України. Київ, 2015. Т. 12. №2 (33). С. 154-160.

4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

5. CASEOFOLSSONv. SWEDEN (No.1), no. 10465/83, 24 March 1988, para 61.

6. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

Молчанович Анастасія Анатоліївна,
здобувач вищої освіти Національної
академії Служби безпеки України
Науковий керівник: Бикова Тетяна
Валеріївна, професор кафедри української
літератури Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова,
доктор філологічних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У СУЧАСНІЙ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Гендер – це соціальний конструкт, який визначає соціальну стать людини. Сучасна гендерна політика займає чільне місце у мовознавстві. Усталені за радянських часів мовні норми, які були сформовані внаслідок русифікації української мови, повністю стерли роль жінки в будь-якому роді занять. Але сьогодні позитивна тенденція до творення і вживання фемінітивів є виявом тих процесів, які мають давні історичні корені, котрі сьогодні повертаються у мову як її вагомні ознаки.

Найдавніші з фемінітивів належать до праїндоевропейського періоду і розвинулись на спільнослов'янському ґрунті. В писемних джерелах, написаних староукраїнською мовою можна було зустріти такі слова, як «абтекарка», «вибавителька» та «гафтарка». Пізніше, у часи національно-визвольної боротьби, існував навіть фемінітив «гетьманша». Тарас Шевченко у своїх творах теж не був скупим на використання фемінітивів, застосовуючи у поезіях такі слова, як «царівна», «полковниця».

Новий український правопис, де було закріплено вживання фемінітивів на законодавчому рівні, діє з 3 червня 2019 р. Редакцію збірника з новими правилами української мови підготувала Українська національна комісія з питань правопису. У пункті 4, 32-го параграфу нового правопису йдеться про суфікси, за допомогою яких утворюються іменники на означення осіб жіночої статі. Новий варіант правописних норм замінив редакцію від 1992 р.

Через рік, а саме 25 серпня 2020 р. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України офіційно затвердило фемінітиви у класифікаторі професій. Наприклад, стали